

Kennis vieren op het Kennisfestival

Ontmoeten, delen, samen zijn: onderzoekers, geestelijk verzorgers en professionals uit zorg en sociaal domein vonden elkaar op het Kennisfestival Aandacht voor Betekenis, op 30 september 2022. Zorg voor zingeving in de thuissituatie wordt steeds meer onderzocht. Dit leidt tot vernieuwing en verdere professionalisering. Het Kennisfestival markeerde deze groeiende aandacht: Tot hier... en nu verder!

Tot hier...

Na een memorabele theatrale opening schetst prof.dr. Hetty Zock, projectleider van een van de PLOEG-onderzoeken, de context: waar komen we vandaan als het gaat om zorg voor zingeving? Waar staan we nu, en hoe gaan we verder na deze dag?

Ook als iets uit het niets lijkt te komen,' zei hij 'Heeft het een geschiedenis.'

Dat heb ik onthouden.

Dat vond ik mooi.

Dat dingen niet op zichzelf staan, snapt u?

Dat er altijd iets aan voorafgegaan is.

– Jet, in de theatrale opening

ZonMw financierde van 2019-2022 het Palliatieve Landelijke Onderzoek naar Eerstelijns Geestelijke verzorging (PLOEG). Een unieke samenwerking: onderzoekers van verschillende kennisinstellingen werkten samen met de praktijk aan praktische instrumenten om zorg voor zingeving structureel in te bedden in eerstelijns zorg en sociaal domein.

Daarnaast startten in 2020 zeven actieonderzoeken, gefinancierd vanuit het ZonMw programma 'Zingeving en Geestelijke Verzorging'. Deze gaven voor verschillende regio's antwoord op de vraag hoe de inbedding van GV thuis verbeterd kon worden. Ook deze onderzoeken resulteren in praktische handreikingen en producten.

De inzichten van zowel PLOEG als de actieonderzoeken werden na de plenaire opening in [elf verschillende workshops](#) besproken en bediscussieerd en er werd actief met de verschillende materialen gewerkt.

Verderop in de middag werd in twee rondes spiegelgesprekken gereflecteerd op de opbrengsten tot dan toe en vraagstukken die er nog liggen.

Sinds in 2018 het project GV Thuis is gestart, is er veel gebeurd in de zorg voor zingeving in de thuissituatie.

In de projecten is onder andere onderzoek gedaan naar de inbedding van GV Thuis: welke modellen van samenwerking zijn er, welke instrumenten kunnen aangereikt om dat te verbeteren en op welke manier kan een geestelijk verzorger samen met het centrum voor levensvragen de eigen werkpraktijk verder professionaliseren..

Waar komt die impuls in onderzoek en de behoefte aan nieuwe werkwijzen vandaan? De extramuralisering van de zorg heeft hier een grote invloed op gehad. Mensen wonen zo lang mogelijk thuis en sterven ook veel vaker thuis. Daar was tot voor kort geen voor iedereen toegankelijke geestelijke verzorging beschikbaar. Hierdoor konden mensen met existentiële vragen rondom zin en betekenis van het ouder worden en ziek worden, niet terecht bij een professional die gespecialiseerd is in het begeleiden van mensen bij existentiële ervaringen, mensen met zingevingsvragen en ethische vragen. Op dit moment is geestelijke verzorging in de thuissituatie beschikbaar voor mensen van 50 jaar en ouder, mensen en naasten van mensen die ongeneeslijk ziek zijn, gezinnen met een ernstig ziek kind of mensen woonachtig in het aardbevingsgebied in Groningen.

Lees verder over de ontwikkelingen in onderzoek, onderwijs en praktijk in de [Overview Zingeving en Geestelijke Verzorging in de thuissituatie](#) van ZonMw.

...en nu verder!

De PLOEG- en actieonderzoeken zijn nu afgerond. Het stokje wordt doorgegeven: de Kenniswerkplaats Zingeving is vanaf 1 oktober 2021 met subsidie van ZonMw opgestart om kennis over GV thuis samen te brengen en te ontwikkelen. Prof. dr. Gaby Jacobs, voorzitter van de Kenniswerkplaats, gaf een inkijkje in hoe nu verder. Ze lanceerde de uitbreiding van de Kenniswerkplaats naar Zorg voor Zingeving, die per 1 oktober 2022 is gestart.

Allerlei vraagstukken liggen nog open: wat is er voor nodig om de diverse doelgroepen bij GV Thuis adequaat te begeleiden? Wat is de impact van GV thuis op cliënten, welke werkwijzen zijn bekend en beschikbaar in de zorg voor zingeving van verschillende professionals en hoe werken geestelijk verzorgers en de andere betrokken professionals goed samen? Samenwerken is meer dan alleen adequaat doorverwijzen en terug rapporteren. Het is minstens zo belangrijk dat de verwijzers zelf gevoeligheid ontwikkelen voor het herkennen van zingevingsvragen. Helpend voor een goede samenwerking kan ook zijn, dat een geestelijk verzorger wordt betrokken bij moreel beraad of een MDO.

Op basis van onder andere de inzichten van PLOEG en de actieonderzoeken doen in de Kenniswerkplaats zestien leernetwerken verder onderzoek naar GV thuis voor specifieke doelgroepen.

Het werkveld van geestelijke verzorging thuis is in een paar jaar enorm veranderd. Wat is er geleerd? Enkele inzichten:

- Verouderde beeldvorming over geestelijke verzorging is een drempel om in contact te komen met zorgverleners en cliënten.
- Het is erg helpend om de samenwerking te zoeken vanuit casuïstiek. Persoonlijk contact is de sleutel tot goede samenwerking. Die samenwerking is niet vanzelfsprekend goed, er is telkens weer afstemming nodig. Hoe wordt de samenwerking beleefd? Wat gaat goed en wat kan beter?
- Er zijn grote regionale verschillen. De organisatie van geestelijke verzorging thuis verschilt per regio. Op sommige plekken is er al een goede samenwerking met eerstelijns zorg en sociaal domein, op andere plekken nog minder. Ook is er nog veel onbekendheid bij verwijzers. Dit zorgt voor gebrek aan continuïteit en kennis zakt snel weer weg

Ook starten zeven brancheprojecten waarin de zorg voor zingeving voor specifieke groepen professionals en vrijwilligers in de eerstelijnszorg en sociaal domein verder wordt ontwikkeld en onderzocht.

Kennisfestival 2023

Het Kennisfestival was een afsluiting en een nieuw begin. Een vruchtbare bodem waar onderzoek en praktijk elkaar steeds beter gaan vinden. De dag bleek een mooie stap in het zinvol afstemmen rondom zorg voor zingeving. Tenslotte ook een stip op de horizon aan: **vrijdag 24 november 2023** is het volgende Kennisfestival!